

BISERIC'A si SCÓL'A.

Fóia bisericésca, scolastica, literara si economica.

Iese odata in septemana: DUMINEC'A.

PRETIULU ABONAMENTULUI.

Pentru Austro-Ungari'a:

Pe unu annu 5 fl.—cr., pe 1/2 annu 2 fl. 50 cr.

Pentru Romani'a si strainetate:

Pe unu annu 14 fr., pe jumetate annu 7 franci.

PRETIULU INSERTIUNILORU:

Pentru publicatiunile de trei ori ce contienu

cam 150 cuvinte 3 fl.; pana la 200 cuvinte 4 fl.;

si mai sus 5 fl v. a.

Correspondentiele sè se adreseze Redactiune

„BISERIC'A si SCÓL'A.“

Èr banii de prenumeratiune la

TIPOGRAFIA DIECESANA in ARAD.

Sinodulu eparchialu aradanu.

Siedinti'a VII.

S'a tiènut la 16/28 Aprile 1892 la 9 óre de minéti'a.

La ordinea dilei este reportulu comissiunei epitropesci asupra reportului senatului epitropescu din Arad, carea prin reportoriulu Ioan Suciu propune, si sinodulu iea la cunoscentia reportulu consistoriului din Aradu despre siedintiele tiènuté si resolvirea obiectelor intrate in decursulu anului 1891, — de asemenea, ca consistoriulu a cumperat pre sean'a diecesei doue case din nemijlocit'a apropiiare a resiedintiei episcopesci, si cumperarea efeptuita se a próba.

Se iea la cunoscentia reportulu consistoriului despre administrarea averilor bisericesci scolarie si fundationale a parochielor, despre revisiunea ratiocinielor si preliminarilor comunelor bisericesci, mai departe despre administrarea averii fondurilor diecesane; si senatului epitropescu din Aradu pre langa cautel'a indatinata i-se da absolutoriu pentru administrarea averilor si pentru portarea socotilor pre anulu 1891 cu acelu adaosu, ca incepèndu din anulu proximu in puterea §-lui 132. din statutul organicu, senatulu epitropescu se substèrna sinodului pre langa ratiociniile anuale ale fondurilor si fundatiunilor diecesane si inventariulu generalu despre intréga averea mobila si imobila a diecesei, precum si unu inventariu despre averea fiecarei fundatiuni, a carei natura si destinatiune ar reclamá portarea de inventariu separatu de cealalta avere a eparchiei.

Cu privire la fundatiunea fericitului Teodor Papp sinodulu decide a-se activá cât mai curènd acèsta fundatiune, èr cas'a din Lugosiu, apartièntória fundatiunei, incât se va poté obtiené unu pretiu favorabilu si corespundiètoriu se-se vènda; èr rugarea lui Stefan Milencoviciu si a preotului I. Nicorescu de a-li-se vinde pamentulu in suma de 55

jugere catastrale de pre teritoriulu comunei Jabar, apartiènetoriu acestei fundatiuni se transpune consistoriului din Aradu cu inviatiunea, cá se aviseze pre petenti, ca pamentulu nu este de vèndiare.

Siedinti'a VIII.

S'a tiènut la 16/28 Aprile 1892 la 4 óre d. a.

Inainte de a-se trece la ordinea dilei presidiulu aduce la cunoscentia trist'a scire, ca comembrulu Ioan Popoviciu Desseanu astadi la un'a óra si jumetate a trecutu la cele eterne; si sinodulu luand cu durere la cunoscentia acèsta trista scire si-esprima condolenti'a facia de regretatul barbatu, si tot de odata decide a participá in corpore le actulu inmormèntarii.

Se pune la ordinea dilei alegerea de vicariu episcopescu si presiedinte al Consistoriului din Oradea-mare, precum si alegerea unui asesoru din cleru in senatulu epitropescu al Consistoriului din Aradu in loculu devenitu vacantu, prin votare secreta, si dupa ce la apelulu nominalu respundu 45 deputati presenti, — scrutinandu-se rezultatulu alegerii se constata, ca pentru postulu de vicariu episcopescu si presiedinte al Consistoriului din Oradea-mare Pré Cuviosi'a S'a parintele protosincelu episcopescu Iosif Goldisiu a intrunit 42 de voturi, èr 3 bile au fost albe.

Pre bas'a acestui resultatu presidiulu proclama pre Pré Cuviosi'a S'a, parintele protosincelu episcopescu Iosif Goldisiu de alesu vicariu episcopescu si presiedinte al Consistoriului din Oradea-mare.

Cu privire la alegerea unui asosoru din cleru pentru senatulu epitropescu al Consistoriului din Aradu rezultatulu scrutiniului este, ca dintre voturile date a intrunit Dionisie Popoviciu 36, Ioan Bogdan 5, èr 4 bile au fost albe; si presidiulu proclama pre Dionisie Popoviciu de asesoru onorariu alesu in senatulu epitropescu alu Consistoriului din Aradu.

Dupa enunsierea rezultatului alegerii la propunerea deputatului Ioan Belesiu se esmite o deputatiune de 3 membri; constatoriã din deputatii Ioan Belesiu, Nicolau Zigre si Pavel Miulescu, carea se invite la siedintia pre alesulu vicariu, parintele protosincelu Iosif Goldisiu, si rentornënd deputatiunea cu alesulu, — Pré Santi'a S'a, parintele Episcopu-presiedinte i-publica rezultatulu alegerii, si aproband si Pré Santi'a S'a acésta alegere, impartesiesce alesului binecuvëntarea archierésca, rogand pre Celu Atot puternicu, cá alesului se-i ajute, se pórté cu deplin succesu si spre inaintarea si deplin'a multiemire a clerului si poporului credintios insemnat'a functiune de vicariu episcopescu si presiedinte al Consistoriului din Oradea mare.

Dupa acést'a luand cuventulu pãrintele protosincelu Iosif Goldisiu multiemesce sinodulu pentru increderea manifestata, si sperandu in ajutoriulu lui Ddieu, si incredintiandu-se in sprijinulu binevoitoriulu al Pré Santiei Sale si alu venerabilulu sinodu eparhialu, dechiara, ca se va adoperá a justificá, prin fapte increderea manifestata facia de dënsulu de catra Pré Santi'a S'a parintele Episcopu-presiedinte si de catra venerabilulu sinodu eparhialu.

Continandu-se reportulu comissiunei epitropesci asupra reportulu comissiunei sinodale, esmise pentru scontrarea cassei consistoriale, sinodulu la propunerea comissiunei ia la cunoscintia, ca comissiunea sinodala scontrand cass'a a aflat, ca averea diecesei se administréza corectu si in deplina consonantia cu regulamentulu in vigóre.

Dupa acést'a se votéza bugetulu Consistoriului din Arad.

Apoi se pune la ordinea dilei reportulu comissiunei organizatorié asupra hartiei Escelentiei Sale, domnului Ministru regiu ung. de culte si instructiune publica dto 22 Aprile 1892. Nru 7680, referitoriã la regularea conferintielor invetiatoresci prin statute aprobande de guvern; si sinodulu la propunerea comissiunei aviséza Consistoriulu din Aradu, cá se faca o representatiune catra Inaltulu Ministeriu, in carea se espuna, ca invetiatorii se instrunescu in conferintie pre bas'a dispusetiunilor statutulu nostru organicu, si se-lu róge a abstá dela dorinti'a de a-i-se presentá statute; ér pentru casulu, cand acésta representatiune ar remané fara resultat, caus'a acést'a se-se substérna pré venerabilulu Consistoriu metropolitanu, cu rogarea, cá se intrevina in acésta afacere la inaltulu Ministeriu, eventualminte se-o supuna deliberãrii maritului congressu nationalu-bisericescu.

Cu privire la hartiã pré Venerabilulu Consistoriu metropolitanu, referitoriã la infintiarea duor eparchii noue in provinci'a nóstra metropolitanã, la propunerea comissiunei se iea urmatoriulu conclusu:

Sinodulu aderéza intru tóte la planulu de arondare al noue lor eparchii, care se cuprinde in hartiã Escelentiei Sale, Inalt Pré Santitului Domnu Archiepiscopu si Metropolitu Miron Ramanul dto 22 Ap-

rile 1880 Nr. 159 ex 1879 Metr. adoptatu si de acestu sinodu prin conclusulu de sub Nrulu 176 din 1884; ér incãt privesce conclusulu de sub Nru 146 din anulu 1891 alu sinodulu archidiececanu sinodulu dechiara, ca crearea unei noue episcopii in archidiececa pana astadi nu este intemeiata pre nici unu conclusu alu maritului congressu nationalu-bisericescu, si deci credem, ca infintiarea acelei diecese:

a) devine superflua, daca s'ar esecutá concluselu maritului congressu Nru 105 din 1870, 55, din 1874 si 243 din anulu 1878 pre langa arondarea nouelor episcopii amintite in punctulu antecedentu al acestui conclusu sinodalu, si

b) crearea acestei noue eparchii in archidiececa ar trebui mai ántai supusa hotãririi maritului congressu nationalu-bisericescu.

Cuventu de deschidere

La a dou'a adunare generala a reuniunei districtuali a invetiatoriloru romani gr. orient. din protopopiatele Consistoriului aradãnu din drépt'a Muresiului, tienuta in 21 si 22 Aprile st. n. 1892.

Onorata adunare generala! D-loru si fratiloru invetiatori!

Cea mai alésa fiintia dintre tóte fapturile Creatorulu este fara indoiala omulu, càci numai pre dënsulu l'a inzestratu Dumnedieu cu tesaurulu cel mai nepretiuveru, — cu vointia libera.

Omulu, acésta oglinda, din care se reflectéza domnedierea, prin vointi'a s'a libera s'a departatu de facetoriulu seu si a ajunsu la asia stare ticalósa, incãt mai nu se deosebiã de animalele necuventatorié. Unu pasiu mai trebuia in jos, si genulu omnescu se prepadiã prin abusarea de vointi'a s'a libera. Si in momentele cele desperate, in positiunea deplorabila, in care ajunsese, cine i-a tins mana de ajutoriu? Cine i-a luminatu mintea si i-a indreptatu pasii pre calea catra bunu, frumosu si nobilu, daca nu insusi Creatoriulu seu, trimitiendu-i de salvatoru chiar pre fiulu seu unulu nascutu?

Mantuitoriulu lumei prin mórte vremelnica si-a sigilatu principiile si ne-a invetiatu, ca vointi'a libera numai atunci se manifestéza a fi derivata din Dumnedieu, daca omulu staruesce neincetat se promoveze binele comunu si se apere flamur'a adevèrului, chiar si cu sacrificare propria.

Pentru-cã se póta promová cineva binele comunu si se apere adevèrulu, se recere cá se intielega ce este binele comunu, si ce este adevèrulu? Ér aceste le póte pricepe numai cel cu minte luminata, adeca omulu, intru carele vointi'a libera si-indrépta de-apururia ochiulu spre isvorulu divin, din carele si-are sorgintea.

Promovarea binelui comunu si sustinerea adeverului, acesti talismai erediti dela insusi Mantuitoriulu nostru Isus Christosu, dela invetiatoriulu tuturor invetiatoriloru, fiind si scopulu reuniunei nóstre, Ve salutu D-loru si fratiloru invetiatori cu

Christosu a inviatu !

Nemuritoriulu Cichindealu dicea odinióra: „Minte, minte, — iubita natia romanésca ! — când te vei intrarmá cu dens'a, natia mai alésa decât tine nu va esistá pre faci'a pamentului !“

Luminarea mintii natiei romanesci este scopulu finalu al tuturor incordarilor nóstre ; si pentru realizarea acestui'a se recere cá si noi se avem minte luminata. Restrinsi prin forti'a impregiuráriloru la activitatea nóstra dintre patru pareti angusti, dar totusi destul de largi, ai salei de invetiamentu, singurateci nu potemu fi in curentu continuu cu giganticii pasi ai progresului ; de aceea ne-amu intrunitu in acésta reuniune, cá prin poteri unite se ne luminámu unii pre altii la minte si se invingemu cel pucin o parte din obstaculii, ce ne impiedeca in mersulu nostru culturalu. Ajutand unulu altui'a ni-se potenciéza poteriile spirituali, devenimu din di in di tot mai firmi in cárcaturu, adeca in acea vointia libera, ce emanéza si sta in contactu neintrerupt cu fiinti'a cea nemarginita, cu isvorulu tuturor vedu-teloru si nevedu-teloru.

Cum ne-vomu poté ajutá mai bine unulu altui'a si scopulu nóstru finalu, decât daca vomu ascultá de sacrele principii ale divinului salvatoru ! Elu díse invetiaceiloru sei: „mergend invetiati tóte ne amurile, botezandu-le in numele Tatálui, si al Fiului, si al Santului Duchu !“

Aici se cuprinde principiulu supremu al pedagogiei tuturor timpuriloru ! Pe drapelulu reuniunei nostre este scrisu: „Scóla romanésca in spiritu ortodoxu orientalu.“ Pre langa densulu suntemu concentrati si pentru densulu voimu se traimu ! Acést'a este ce ne-a chiamatu astádi intre paretii palestreloru sacre ale museloru romanesci ! Pentru dulcea nóstra limba si pentru santele asiediamente apostolesci s'au jertfitu protoparentii si ni le-au predatu intacte, cá astfelu se le dámu si noi urmasilor nostrii spre mostenire din neamu in neamu ! Se cultivámu dara noi in noi insine limb'a si relegea romanésca mai pre sus de tóte, si apoi otielindu-ne spiritulu cu tóte rezultatele pedagogiei moderne, se avemu inaintea nóstra de idólu scól'a romana confessionala, cá se ne apropiámu tot mai multu de visulu bardului, ce se cuprinde in versurile :

Venitoriu de auru romanimea are

Eu prevedu prin seculi a ei inaltiare !

Destinati de provedintia se traimu intre atátea popóre de alt neamu, individualitatea nóstra vomu

conservá-o numai, daca din scól'a romana confessionala va resuná totdeun'a unu glasu, si acel'a va fi intre tóte impregiurárele glasilu invetiatoriului romanu confessionalu, de óre-ce cá invetiatori romani potemu strabate in spiritulu cel fragedu al fiului de romanu, ér cá si invetiatori confessionali comunicám fitoriloru cetatieni numai astfelu de cunoscentie, cari isvorescu din moral a crestina intemeiata de Isus Christosu.

Placuta, dar grea sarcina apasa umerii nostri d-nilor invetiatori, scimu inse, ca arborele atunci si-estinde mai tare radecinile prin pamentu, cand afara bate ventulu mai vehement. Ispitele timpului sunt multifarie, si ne dóre când trebuie se constatamu, ca unele provinu chiar din sinulu nostru. Trecutul nostru viforosu ne-a facutu inse destul de vânjosi, cá se le potemu privi pre tóte cu dispretiulu cuvenitu !

A disu Mantuitoriulu lumei catra invetiaceii sei : de veti avé credintia numai cât grauntiulu de mustaru, veti dice muntelui acestuia : „muta-te si el se va mutá !“ Noue inse ni-dice geniulu poporului romanu : „De veti avé cât de pucina alipire catra limb'a si legea stramosiésca, atunci ori ce viscolu sau furtuna va cutrierá hotarele vóstre, poporulu romanu va remané intactu, si va deveni tot mai forte.“ Se cultivámu dara in fragedele mladitie ale poporului romanu mai pre sus de tóte simtiulu pentru alipirea fanatica de limb'a si legea stramosiésca, si atunci se fimu deplin convinsi, ca glasu competentu nu va resuná in potriua nóstra ; lumea cea limpede-binegraitória ne va aplaudá, ér posteritatea ne va bine cuventá !

Scopulu finalu al tuturor nisuintielor nóstre se fie dara : promovarea din tóte poteriile a invetiamentului elementaru, prin scóla romana confessionala.

Patrunsu de aceste principie, ve salutu de buna venire, si rogandu-ve se participati cu demnitate si maturitate la cestiunile, ce vi-le presentéza comitetulu prin alaturat'a programa, dechriaru a dou'a adunare generala ordinara a reuniunei districtuali aradane de deschisa !

Aradu, 21 Aprilie n. 1892.

T. Ceontea
pres.

Importanti'a istoriei pedagogice.

(Memoriei nenitatalui meu profesoru Dr. Lazaru Petrovici.)
(Continuare.)

Studiile superióre si le-a facut la facultatea teologica din Paris, in societatea lui Ioan Baptist de La Salle. Primii 10 ani de preotia i-a sacrificat, pentru conducerea institutului junelor fete reformate.

Cá dirigentu alu acestui institutu a avut ocasiune Fenelon a stadiá din punctu de vedere psihicu si pedagogicu femeia, care studiu apoi l-a publicatu sub titulu

„de l'Education des filles,“ adeca despre educatiunea fetelor.

Acest studiu de o valóre eminenta, atât pentru ideile respective principiile pedagogice rationali-profesate, cât si pentru frumseti'a stilului, este asia dicend bas'a opurilor si principiilor educatiunei moderne.

Mai apoi pentru rarele sale calitati, fù numitu archiepiscopu de Cambrai, de unde inse s'a retrasu in urm'a unor scrieri ale sale; el murí la 7 Ianuarium 1715.

El a mai scrisu in scop educativ si pe Telemac, fabule ect.

Principiile sale espuse in opulu de l'Education des filles, se reducu la urmatórele :

In primulu capitlu espunendu-si principiile, pe langa invetiamentulu recomandat de Fleury, el pretinde inca : istori'a Greciei si a Romei, istori'a Franciei, apoi descrierea tierilor mai departate, precum si studiulu limbei latine. Pentru desvoltarea simtiemintelor nob'le si a virtutii, recomanda cetirea opurilor retorice si poetice.

Dupa ce a espus principiile sale, face un studiu comparativ asupra sortii si pozitiei femeii in societate, cum era in seclulu seu, dicendu : „fara densele binele este cu nepotintia, caci ele edifica si ruinédia casele, ele reguléza tóte afacerile casnice ; cu unu cuventu ele decid sortea nemului omenescu.“

„Trebue se se incépa de timpuriu educatiunea copiilor dice Fenelon. Prim'a etate, carea adesea se lasa pe sém'a unor femei ignorante si neregulate, este aceea, unde copilulu primesce inpressiunile cele mai profunde.“

In cât pentru instructiune dice Fenelon, invetiatorulu trebue se se multumésca a urmá natur'a. Simte copilulu trebuintia de a observá ? Ei bine, se i-se procure ocasiunea de a observá, respundiendui-se la tóte intrebarile si conducendu-se catra altele noue. In modulu acesta spiritulu seu se va inavutí cu diverse cunoscintie, fara a fi incercatu ostenelele studiului. Principii, cari mai apoi s'au desvoltatu de Rousseau si Basedow,“

„Invetiamentulu religiosu trebue se se incépa prin destingerea sufletului de corpu, si prin cunoscinti'a unui Dumnezeu atot puternicu, creatorulu si conservatorulu universului.“

Pentru a formá pe femei pentru chieamarea lor, Fenelon pretinde a-se deprinde fetele inca de timpuriu in cele casnice, concrediendu-le ocupatiuni casnice in raportu cu capacitatea lor.

Pentru demonstrarea importantiei educatiunei femeii, Fenelon a enunciat acest principiu teologic : „Femeile fiind jumetate din genulu omenesc, rescumperate cu sângele lui Isus Cristosu, si ursite cá si noi, pentru viéti'a vecinica.“

2. Mihailu Montaigne,

nascutu in 28 Fauru 1533, reposatu la Bordeaux in 13 Septevre 1592.

Dupa terminarea studiilor in colegiulu din Bordeaux, a ascultat drepturile, ér mai apoi a imbretisiat cu totulu filosofi'a.

Montaigne nu s'a ocupat in special cu instructiunea totusi, in scrierile sale filosofice gasim frumóse principii, ba in special in ale metodicee este un adeverat reformator, caci pana când antecesorii sei au tins mai mult a largí campul instructiunei, el si-a indreptat mai mult atentiunea asupra modului de a invetiá.

Éta cum critica el invetiamentulu gresit al timpului seu :

„Déca avem in vedere modul in care primin instructiunea, nu ne mai putem mirá, ca atât invetiatorii, cât si elevii nu devin mai folositori.“

„Ingrigirea si spesele parintilor nostrii n'au altceva in vedere, decât a ne umplea capul cu sciintia ; despre ratiune si virtute, nici vorba nu e. Ei sunt fórte multiamiti, daca scim latinesce seau helenesce, daca scriem in versuri sau in prosa ; nu se interesédia inse deloc, déca am devenit mai buni sau mai morali, desí acést'a e principalul. Acest reu fórte daunos educatiunei, trebue se dispara, se manifestam preferintia pentru cel mai bine invetiat, si nu pentru cel ce este mai mult invetiat ; se nu lucrám numai a desvoltá memori'a copilului, ci se ingrigim si de ratiunea si consciinti'a sa.“

El condamna negrulu mecanismu ce a dominatu atunci intru a recitá numai pre Cicero, Plato, Aristotel ect. ceea ce póte face si unu papagalu dice Montaigne.

„Memorisarea fara intielesu — dice el — este cea mai teribila sclavia spirituala. Invetiatorii, instructorii, profesorii cari tamaédia acestui monstru in cultulu lor, nu sunt cei ce formédia anumele si inaltia spiritele ci cei ce le deformédia si le degradédia ;“ ér alt unde dice : „A scí ceva de rost, insemnéza a nu scí nimic, despre aceea ce scie omulu bine, póte dispune fara a-se mai uitá in carte. Scolariulu trebue se aiba libertatea de a lucrá independent.“

Acésta critica a lui Montaigne, atinge unulu dintre cele mai esentiale puncte ale pedagogiei, reprodus chiar si de Pestalozzi ; carele de exemplu se intréba : Spre ce-mi va serví, a scí se resovediu o problema din aritmetica dupa óre-care forma, déca, dandumi-se o problema afara de scóla, nu sciu se o resolu prin insasi forti'a intelegintiei mele si prin directiunile prescise de densa ? Spre ce-mi va serví diferite opinii, déca eu insumi judecandu, nu pot posede propria-mi opinie ?

Elu pretinde deci a desvoltá tóte facultatile, pentru a-lu intarí si face capabil pe omu a lucrá liber si fara ajutóre streine.

Elu a pus mare pond pe individualitatea elevilor, éta ce dice :

„Este fórte cu greu a cunósce de timpuriu inclinatiunile naturale ale copiilor, si prin urmare se cautam a indemná totdeauna spre lucruri bune si folositóre, necontrariand natur'a, si dandu-i unu educatoru, care se aiba capulu nu plinu, dar bine facutu si care se incépa aretandu-i copilului lucrurile despre cari vorbesce, facendu-lu se le guste, se le aléga si se le deosebésca elu insusi. Asemenea nu e bine, cá invetiatorulu se vorbésca singuru ci, se asculte si pre scolaru, vorbind la rendulu seu, si nu ar fi reu, cá câte odata se-lu faca chiar a apucá scolaru inainte, pentru ca se judece singuru terenulu ce si l-a ales si se védia invetiatorulu pana la ce punctu trebue se se cobóre pentru a-se acomodá cu forti'a scolarului, acést'a inse cu o proportiune bine cumpanita, caci altcum póte avea rele consecintie.“

O parere gresita a avut inse Montaigne, când a preferit educatiunea privata celei publice.

Elu a scris fórte mult, cari scrieri lea depus in opul seu numit „Essais.“

3. Francisc Bacon de Verulam.

Marele naturalist englezu s'a nascut in 22 Ianuarium 1561 in London. Inca in etate de 14 ani si-a facut studiile la universitatea din Cambridge, de unde mai apoi s'a dus la Paris.

Dupa finirea studiilor a caletorit prin tóte provinciile Franciei, din carea caletoria numai mórtea parintelui seu l-a reintornat in Anglia, unde in etate de 28 ani ocupa postulu onorific de consilieru extraordinariu a reginei Elisabeta, ér mai apoiu al lui Iacob I. la carele avea mare trecere.

Mai apoi inse fiind acusat, ca ar iutrebuintia sigilulu regescu, spre inavutirea proprie, fu destituit si inchis, de unde a scapatu dupa ce s'a doveditu neculabilitatea sa.

In ultimii ani ai vietii sale a traitu retrasu, consacrendu-se cu totul sciintiei pana la mortea s'a intem-plata in 9 Aprilie 1626.

Fructele activitatii sale sunt „De dignitate et augmentis scientiarum,” aparuta in 12 editii si „Novum organon scientiarum.”

El a luat o directiune cu totul noua in invetiament dicendu ca natur'a, esperinti'a si fenomenele sunt unicele si cele mai necesare isvóre de adevér.

„Ah de ar deschide ómenii cu pietate si cu umilintia cartea fapturilor, — dice Bacon — de s'ar aprofundá in ea, si de s'ar pune a o studiá din tot sufletul, liberi de ori ce prejudetie!

Acésta carte este cuventul si limb'a, ce resuna in tóte unghiurile pamentului, si pe care confusiunea limbiloru dela turnulu Babilonului n'a potut se o alteredie, acésta limba trebuie se o invetie ómenii, si mai facendu-se odata copii se nu le fie rusine a invetiá ABC-eile acestei limbi. Nu este verb'a aici numai de o desfatare contemplativa, ci de trebile si fericirea ómenilor, ba mai multu, de puterea lor da lucrá.

Omulu unu servu si interprete al naturei, numai intr'atát póte lucrá si cunósce, incát el a esperiatu si a scrutat ordinea naturei prin experimente séu contemplatiuni. Mai multu de atát omulu numai póte face si sci nmic. Pentru-ca nici o putere nu póte deslegá sau fránge lantiulu cauzelor nici nu poti invinge natur'a altcum, decát numai ascultánd si supunendu-te ei. Drept aceea, tendintiele ómenilor de a-si cascigá sciintia si putere, convinu intr'adeveru la olalta, si temeiu pentru care esperimentele nu reiesu bine este, ca ómenii nu cunoscuse cauzele.”

„Totu lucrulu sta in aceea, ca noi nu trebuie se ne întórcem ochii dela lucrurile din lume nici odata, ci se absorbim in noi imaginile lor, chiar asia precum sunt ele. Cu imperiulu naturei togmai asia sta lucrulu, cá si cu imperati'a ceriului: noi trebuie se fim copii, pentru-cá se potém intrá in natura.”

Ce marétia ideia, ce mare adevér!

Elu predica evangeliulu naturei, si tot ce s'abate dela acést'a e nesiguru.

Elu dice, ca fie-care se-si pastredie independenti'a, se scrutedie si se critice ceea ce altulu crede a fi espi-matu cá adevér, elu supune la o critica severa scrierile Grecilor; condamnannd ori-ce sentintie esprimate dupa alti autori. Judecat'a ce o esprima omulu — dice Bacon — trebuie se fie basata si castigata prin contemplatiune si observare, trebuie se purcéda din o convingere interna.

In loculu realismului idealu ce dominá pana atunci in instructiune, elu a introdus realismulu realu, pretin-diend, ca tóte obiectele reale, se se invetie dupa realism, adeca aretandu-se in natura, ori prin modele; prin ce elu cu drept cuventu se numesce intemeietoriulu pedagogiei reale.

Densulu condamna instructiunea privata a-lui Montaigne.

„Preste tot eu incuviintiediu educatiunea colegiala a copiilor si a tinerilor — dice Bacon — si nici decum cea din case private. In colegii se nasee intre tineri o mai mare emulatiune, ei au aici inaintea ochilor nisce barbati demni, ce insuffa respectu, si fragedele lor inimile formédia dupa unu modelu. Ce se atinge de cursulu si ordinea instructiunei, nu trebuie se scurte omulu nimicu nici se se pré grabésca, desvoltarea spiritului tre-

bue se fie libera, obiectele de invetiamentu trebuie a-lese si propuse astfelu, precum cere individualitatea scol-arilor.”

Bacon reduce progresulu la metodulu bunu séu reu al invetiatoriuului. „In scól'a peoporalá, — dice el — invetiatorii trebuie se fie, mai buni metodisci, decát profesori”

Elu accentuédia in fine intru atát importanti'a sciintielor naturali, incát face acésta comparatiune: „Sciinti'a este o piramida a carei basa inferióra este compusa din istoria si esperintia, partea medie din fisica si mecanica si partea superióra din metafisica si magia. In culmea piramidei este Ddieu Creatoriuulu, dar este indoiosu, ca spiritulu omenescu ar potea ajunge vre-odata acolo.”

4. Wolfgang Ratic h,

s'a nascutu la a. 1571. in Wilster; studiile filosofice le-a absolvatu in Hamburg si Rostock, de unde s'a dus in Amsterdam, unde studiá limb'a evraica si arabica.

In a. 1612 asternú dietei germane unu memoriu, espunend reformele sale in instructiune si promitiend ca prin nou'a s'a metoda: va face pe ori si cine in scurtu timpu se vorbésca latinesce, helinesce, evreiesce; va fondá o scóla germana, in carea se se propuna tóte limbile si sciетiele si in fine a promis a introduce in tóta Germani'a aceeași limba, acelasi guvernamentu si aceeași religiune.

Aceste promisiuni atrasese atentiunea palatinului Wolfgang Wilhelm din Neuenburg, precum si aducesei Dorothea de Weimar, cari lu sprigineau si prote_au; astfelu, incát nouele sale vederi erau imbratisiate pretatindenea.

Nu peste mult si Wolfgang deveni directorulu scólei din Köthen fundata de elu, la carea a adus unii dintre cei mai distinsi profesori, cari ii promisera, ca se vor tiné strict de metod'a s'a; dorere inse caci Wolfgang ocupat fiind cu edarea manualelor scolastice si cu inspectiunea, n'a potut se propuna insusi metod'a s'a si astfelu n'a potut se-si vada realizate dorintiele sale, vedindu-se necesitatu se parasésca Köthen, ducend o viétia fórte sdruncinata, pana la anulu 1637, in care anu murí.

Principiile sale sunt depuse in opulu seu „Nova didactica.” pentru care opu s'a si numit el „parintele didacticei.”

Principiile sale pedagogice se reduc la urmatórele:

Nu faceti decát unu singuru lucru de odata, faceti totulu in ordine unand cursulu naturei, repetati unu si acelasi lucru, incungiurati forti'a si pedepsile intru a instrúa, aveti in vedere uniformitate in tóte lucrurile si nu uitati ca primulu invetiamentu e in limb'a materna.

5. Io an u A m o s C o m e n i u s,

s'a nascut in Bomua din Moravia la a. 1592. cá studentu a calatorit prin Germani'a si Holand'a si retornand la a. 1614 in patria, a fost numit directoru alu scólei din Prerau, ér mai apoi deveni episcopu de Fulnek.

Mai târdiu din caus'a diferitetor certe religionare, retragendu-se in Polñi'a se facu profesor, edând la a. 1631 oper'a sa: „I a n u a l i n g u a r u m r e s e r a t a” séu „pórt'a deschisa a limbelor”, carea s'a tradus in 15 limbi atragend atentiunea tuturor barbatilor, asupra reformelor scolare-reclamate de densulu in acelu opu, ba Angli'a si Suedi'a lu invitara in statele lor, spre a-le organizá scólele, unde s'a si dus.

La a. 1650. la invitarea principelui Rakoczi, a venit in Ungari'a spre a organizá scóle, unde a si compus

celebrulu seu op „Orbis pietus“ séu lumea in fi-guri“ edandu-lu im Sárosatak in 4 editiuni.“

In acésta carte Comenius pretinde, cá tóte obiec-tele despre cari propunem, se le si aretam in natura, ori de pre modele.

Elu a introdus icónele in istori'a naturala. „Este o lege naturala dice el ca la tóte obiectele, cari nu le potem aretá in natura, avem lipsa de unele icóne.

Prin acestu opu Comenius a realizat principiulu in vetiamentulu intuitiv, pe care doriá se-lu vada cá bas'a tuturor sciintielor.

In opulu seu „Didactica magna“ carea este asia dicend o Enciclopedia pedagogica dividata in 33 capitle, a pus bazele organizarii studiilor, carea e togmai bas'a organizarii scólelor de astadi, si anume:

„Trebue ne fie dice elu, o scóla materna in fiecare familia, o scóla populara in fiecare comuna, unu gimnasiu in fiecare orasiu, si o universitate in fiecare statu séu provincia.

Copiii trebue se stea in scól'a materna pana in etate de 6 ani, in scól'a populara pana la 12, in gimnasiu pana la 18 si la universitate pana la 24 ani.“

In ceea ce privesce educatiunea familiara, ori ma-terna dupa cum ii dice Comenius, aceea trebue a-i insusi omului bazele cunoscintelor, ce ii vor fi necesari in viétia.

El pretinde desvoltarea simtiului limbisticu prin exercitii verbali, despre tot ce ne incunjura.

In scól'a populara a pretins a se propune: lectur'a, scrierea, calculul, mesurarea, cantarea, catechisul, istori'a etc; ér incât pentru gimnasiu acela l-a dividat in 6 clase, elaborand unu planu, care a servit de basa la organizarea scólelor medii de adi.

In etate de 67 ani a scris opulu seu „Singuru-lu lucrul necesariu“ in care face tóte marturisirile sale religióse.

„Tóta filosofi'a consista in a admirá impreuna cu David operile lui Dumnedieu. Tóta teologi'a mea consista in s. biblia, pe care in ór'a mortii mele o voiu apropiá de gura si vom dice cu s. Tomas de Aquin „cred aceea ce este scris in acésta carte.“

In pianulu studiilor sale, Comenius urmaresce des-voltarea naturala a facultatilor nóstre, incepnd cu pri-mele manifestatiuni: atentiunea, cugetarea, memori'a ect.

Principiile sale se reduc la urmatórele:

Omul este o fiintia rationala, regele celor-alalte creaturi; inainte de a-se pogori el pe pamentu, el avea deja cunoscintia de tot ce e in lume, de virtute si pietate.

Desi calea sa s'a intunecat, elu este totusiu capa-bilu de aceste trei lucruri, prin grati'a ce ne a dat-o prin Isusu Christosu, carele ne-a chemat la o viétia nóua.

Sciinti'a, virtutea si pietatea nu se cuprind in na-tur'a umana, ele trebue desteptate prin studiu, exercitiu si rogaciune.

Instructi'a este cu atât mai inlesniciósa, cu cât ea urmédia mai de aprópe calea naturei.

Este o eróre fundamentala a incepe studiul prin lim-bistica si a-lu terminá prin lucruri, prin matimatici, isto-ri'a naturala; caci lucrurile sunt substanti'a séu corpulu invetiamentulu, ér cuvintele imbracamintea.

Trebue mai antaiu se exercitam priceperea, apoi in-teleginti'a si apoi judecat'a, cáci sciinti'a incepe prin ob-servatiune, impressiunile prin minte si gravédia apoi in me-moria si imaginatiune.

Elu a pus mare pondu pe limb'a materna — si in-vetiamentulu intuitivu, si in genere a scris dupa educa-tiunea fisica, morala si religiósa.

Comenius a rapsat in Amsterdam la 15 Noemvre 1671.

6. Ioan Locke.

Filosofulu anglesu Locke s'a nascutu in Wrington — lánge Bristol — la a. 1632; elu a absolvatu medi-cin'a la Oxford; ér mai apoi-lu vedem cá educator privat la contele Saftesbury.

La a. 1690 eda epulu seu „asupra spiritulu-lui uman,“ ér la a. 1693 „Meditatiuni asupra crescerii copiilor.“

Densulu este primul pedagogu, carele a accentuat importanti'a educatiunei fisice, tractand fórté frumosu dupa mijlócele aceluia: cá imbracaminte, nutremente, scalda, somnu, inotatu, calaritu ect.

„Baile reci — dice Locke — fac minuni asupra persónelor debile.“

In ceea ce privesce educatiunea intelectuala, el pre-tinde cá prunculu se invetie jocandu-se, lasandu-lu in voi'a libera, se invetie când voiesce; ceea ce inse e fórté gresitu.

Iubirea pentru laude si temerea de pedépsa, trebue se devina spriginulu cel mai solid al virtutii — dice Locke. Laud'a meritata, se se spuna publice baiatului, prin ce i-se duplica recompens'a, ér dojenirea in secretu, cáci trebue se ascundem erorile si defectele lui, pâna mai e timpu de indreptare.

(Va urmá.)

Iuliu Vu'a.

D I V E R S E.

* *Consistoriulu eparchialu aradanu* este conchiamatu in siedintia plenaria pre Jo'a viétoria in 7/19 Maiu a. c. la 10 óre inainte de amédi pentru publicarea concluseror, luate de venerabilulu sinodu eparchialu in sesiunea anului curentu, si pentru a-se luá dispusetiunile de lipsa pentru efeptuirea acelor concluse.

* *Multiamita publica.* Cu ocasiunea siedintiei publice, aranjata la Daminec'a Tomei de „Societatea de lectura a tinerimei dela institutulu ped.-teol. ort. rom. din Arad,“ au contribuit pentru fondulu bibliotecii urmá-torii domni si anume:

Pré Santi'a Domnulu Episcopu Ioanu Metianu 5 fl. Famili'a Serb 5 fl. D-nii Dr. Ioanu Suci, Moise Babescu si Teodor Papp câte 3 fl. D-n'a Mari'a Popovici 2 fl. 50 cr. D-nele: ved. Florescu si Elis'a Moga, d-nii Ieroteiu Belesiu, Ioanu Belesiu, Misici, Teodor Ceontea, Nicolae Fizesianu, Moise Bocsianu, Dr. Traianu Puticiu, Dr. Ioanu Trailescu, Porfriu Popescu, Adamovici, Aurelu Savici, Elia Moga, Teodor Filip, Constantinu Gurbanu, Stefanu Novacu, Georgiu de Vancu, Nicolau Zigre, Georgiu Popovici, Dr. Nestor Opreanu, Dr. Nicolau Oncu, Gavriilu Papp, J. Vessa, Grozd'a, Teodoru Stanu sen., Gavrilu Ardeleanu, Florianu Lazaru si Ardeleanu câte 2 fl. D-nele: Lucreti'a Tamasidanu ved. P. Popovici, Silvia Micul'a, ved. Popovici, Stanescu, E. Miclea, Crestici, ved. Savonescu, ved. Pop'a, d-rele: Stolojanu, L. Micsi'a, Cuzmanu, d-nii: Cimponeriu, Iuliu Russu, M. Russu, Victor Russu, Iuliu Nicorescu, Vasiliu Voiantiu, Petru Opreanu, Vasilie Adamovici, Iuliu Chicinu, Vasilie Olariu, Petru Mosiescu, Elia Dogariu, X. Y., V. Z., L. Rosiu, M. Nicora, N. Marcu, Ioanu He-resiu, Simeon Cornea, Aureliu Putici, Victoru Popoviciu, Romulu Nestoru, Drd. Lazaru Popovici, Severu Bocsianu, Vasiliu Paguba, I. Moldovanu, X. X., Georgiu Purcariu, Aureliu Vancu, Georgiu Ciobrisiu, Iuliu Vuia, Ignatiu Pappu, Georgiu Craciunescu, Ioanu Costa, Feier, David Voniga, Ioanu Stefanutiu, Miculescu, I. Olariu, Lazaru Tescula, Tulcanu, M. D. Ardeleanu, Budai, Popovici, Ilie

Baiantiu, P. Trutia, Georgiu Lupsia, Ioanu Belesiu, Vasile Belesiu, Groz'a, Ioanu Tuducescu, Partenie, Ioanu Crisanu, Aureliu Draganu, Dr. Petru Piposiu, Gavriil Piposiu, Valeriu Milovanu, Terentiu Moga, Vasiliu Mangra, Dr. Constantin Groza, A. Filip, I. Cacinca, M. Cacinca, I. Moldovanu, Teodoru Stanu jun., Lupsiai, Dr. D. Barbu, Efremiu Barbu, I. Evutianu, Nicolau Barbură, S. Buda, si Cismasiu, câte 1 fl. D-r'a Piposiu 60 cr. D-nii: M. Munteanu, T. Vatianu, Traianu Stoicanescu, Tocianu si N. N. câte 50 cr. P. Munteanu, a. b., si P. Drucianu câte 40 cr. Toma Siofranu, si Cominiti'a câte 30 cr. N. N. 20 cr. De la mai multi domni: 9 fl. 70 cr.

Pe cea postală am primit dela d-nii: Nicolau Dragancea, Eutimiu Blaga si Aureliu Oprea câte 1 fl. — Sum'a totală este de 182 fl. 30 cr.

Pentru sprijinulu moralu si materialu, manifestatu si cu acésta ocaziune, ne simtim datori a esprimá si pe acésta cale cea mai caldura multiamita tuturor P. T. Domni contribuitori. Arad, 29. Aprilie v. 1892. — In numele societății: Georgiu Proca, m. p. v.-presedinte, Andreiu Horvath, m. p. secretariu.

* **Contribuiri pentru alumneulu romanu din Timisior'a.** Pentru alumneulu romanu a incursu pana astadi urmatoarele contribui: I. Colectat prin d. Vincentiu Petrovici parochu in Toraculu-micu. Vincentiu Petrovici si Theodor Tempea câte 2 fl, comun'a bisericés'a gr. or. romana din Toraculu-micu 3 fl, Gicsi, Nicolae Onciu, Teodor Kitarescu, Genă Serb invetiatoriu si Rista Ursu câte 1 fl, Tom'a Popii economu 1 fl. 50 cr., N. N. 50 cr., V. A. 50 cr., A. B. 50 cr. P. Avramuti, N. N., Teodor Cioban, Petru Cira, Vichentie Balos si Moise Petroviciu câte 50 cr., Iuan Spariosu si Vichentie Iancuti câte 40 cr, Cira Gyukits 30 cr, George Ursu, Filip Ursu, Teodor Balosi, Pavel Petcu, George Fluture si Sima Steopu câte 20 cr, Marcu Serb 10 cr., Damian Martin 8 cr, Stefan Nedelcu si Vichentie Martin câte 5 cr, sum'a 20 fl 58 cr. II. La subscrisul cassariu a intrat: Donu dela institutul de credit si economii „Timisiana“ din Timisiora 200 fl, Don dela institutul de credit „Victoria“ din Arad 25 fl, Vasile Valantiu invetiatoriu in Utvin, Nicolae Martinoviciu parochu Topolovetiu mare, Damaschin Carabasiu proprietaru Belintiu, George Lazaru avocat Vinga, Petru Anca parochu Maiere, Aurel Popescu notariu comunal Beregeu, Aurel Popescu notariu comunalu Beregeu, Aurel Popoviciu parochu in Chisioda, Alesandru Creciunescu parochu, Chinez, George Magdi proprietaru Mehala, Zacharia Dina, Ioan Marcu invetiatoriu Bocsi'a montana, Chira Plavosin proprietariu Mehala, Iuliu Hatieg, Belintiu, Dr. Lazaru Simon avocat Ciacova, Giga Murariu, Pavel Friscan parochu Ghirocu, Ioan Uzon Ciacova, Demetriu Iorga parochu Ghilad, Pavel Rotariu avocat Timisior'a, Ionu Boncea invetiatoriu Giroda, Iosif Nicolaeviciu Liget, Damaschin Gruescu Bocsi'a rom. Voicu Hamsea, Ioan Istin Mehala, Iulia Totia Cianadulu serb, Gregor Balanescu, David Terfaloga Resiti'a montana, George Creciunescu, Belintiu, Iovan Rotariu Mehala, Aurel Dragan Gilad, Alexandru Crenianu Resitia, Emerich Andreescu, Lucian Siepetian parochu Chiseteu si Ioan Balta parochu Beregeu câte 3 fl, Petru Augustin Chinez si Nicolae Fizesianu Timisior'a câte 1 fl, Maria Rosiu 2 fl, Ion Bosica, Nicolae Bocean, Marcu Loichitia, Grün Iános, Catarina Hornung, George Georgieviciu, si Trandafir Girda câte 1 fl, Trandafir Marchece, Pavel Tieran, Paul Miclea, Ioan Popoviciu s. Stefan Tibulea câte 1 fl., 50 cr, Ioan Bercean, Stefan Tibulea, Ionu Preda, Martin Regep, Paul Ioanoviciu câte 80 cr, Nicolae Jurca, Petru Cralovicean, Alesandru Iadaniantiu, Meila Savu, Savu Catarina, Simeon Moldovan, Iuhász Lajos, George Tomi, Stefan Adam, Nicolae Demenescu, Dimitrie Neagoe, Iosif Zi-

mermann, Ioan Franti, Todor Chie, Constantin Checia, George Lupu, Petru Hopota, Ioan Balaci, Ioan Achim, Moise Prodan, Adam Pava, Petru Curescu, Dimitrie Costi, Ilie Guritia, Lazar Teritia, Vichentie Iovanel, Pavel Vlijicu, Efta Millin, Petru Groz'a, Nicolae Trausch, Trailla Franti, Ioan Cadariu, Sofia Manea, Nicolae Suciu, George Pava, George Munteanu, Dimitrie Jurji, Dimitrie Rosiu, Ion Iorga si Ion Satulu câte 50 cr, George Andreici, Evrem Boldurian, Ioan Gruia, Nicolae Adam, Dimitrie Ratu, Nicolae Minescu, Petru Chisiodan, Dionisie Covaciu, Pavel Sirbu, Moise Gaitia, Moise Laichiciu, Romul Goia, Pavel Iugariu, Andrei Jebelean, Iovan Bogdan, Alesandru Mercescu, Gavriila Petrutiu. Pavel Dragan, Vichentie Gorun, Dimitrie Buleja, George Mili, Trifon Ardelean, Ioan Milos, Vasile Voichescu, Nicolae Magiar, Manasie Mioc, Lazar Adam, Nicolae Babuti, Nicolae Laichici, Ioan Groza, Dimitrie Urda, Ioan Gaiea, Moise Rotariu, Iosif Toma. Lazar Roman, Rusalin Farkasiu, George Parvu, Dimitrie Gergina, Ion Lungu, Gligor Pecurariu, Ioan Gavrila, Iosim Dragan, George Cadariu, George Scheusanu, Danila Bogdanov, Gaitiu Damian, Ioan Marian, Efta Trailia, Vasa Dragoi, Pentru Vermesian, Savu Merciu, Petru Sonda, Ioan Spataru, Avram Beche, Simeon Iancu, Iacob Nicolovits, George Popescu, N. Bosioc, Nicolae Ioanoviciu si P. Ioanoviciu câte 30 cr. Nicolae Iosan, Evrem si Nicolae Nescu, Pavel Galics, Lazar Rosiu, George Isa, Dimitrie Stoia, Ioan Ionescu, Petru Purcelus, Nicolae Mateika, Dr. Stefan Godian, Vasile Casap, Eva Arion, Dionisie Draghiciu, Dionisie Zichitia, Constantin Cosariu, Michael Bitto, Petru Geci, Nicolae Bogdan, Simion Bogdan, Constantin Tripon, Ioan Barbulescu, Antoniu Ciucure, Ioan Bogdan, Stefan Vidac, Partenie Filip, Simeon Murariu, Zenovie Sava, Petru Micaescu, Dimitrie Gyuragy, Constantin Trepon, Nicolae Jivu, Dimitrie Petruti, Nicolae Hatieg, Iovan Stafi, D. Hoban câte 20 cr. Toma Loga, Toma Popescu, Mitru Stanitia, Nicolae Gerga, Nicolae Giuchin, Ioanu Popoviciu, Tatt Nica, Iosif Belintianu, Vichentie Gerda, Vichentie Magiar, Iotia Boscov, Emilia Rosiu, Ioanu Boldurian, Dimitrie Gorun, Lazar Mici, Ioanu Cionca, Ioanu Gerban, George Murariu, Maria Bobu, Petru Lupescu, Adam Odobod, Iosif Vitielariu, Ioan Ristin si E. Stanescu câte 10 cr. v. a. Urmatoarele comune bisericesci gr. or. romane din: Belintiu 51 cr., Chiseteu 50 cr., Budintiu 49 cr., Iktar 35 cr., Topolovetiu 50 cr., Sustra 60 cr., Susanovetiu 10 cr., Hassiasiu 21 cr., Teesiu 20 cr., Brestovatiu 26 cr., Hodosiu 10 cr., Chechesiu 10 cr., Visma 25 cr., Paniova 75 cr., Babsia 50 cr., Fadimac 20 cr., Barra 25 cr., Ficatar 40 cr., Radmanesti 48 cr., Lapusnic 40 cr, Cladova 75 cr., Ohaba-lunga 25 cr., Balintiu 25 cr., Cutina 30 cr, Monostor 50 cr., Rachita 38 cr., Remetea-lunga 71 cr, Gruin 50 cr., Costeiu 70 cr., Iabar 15 cr., Ohabaforgaciu 61 cr., Fabric 2 fl 89 cr., Janova 1 fl 98 cr., St. Mihaiul roman 1 fl 08 cr., Barateaz 40 cr., Mosnitia 1 fl 75 cr., Beregeu 4 fl., 81 cr., Hodonia 41 cr. — Timisior'a in 30 Aprilie 1892. — Ioan B a n d u, cassariulu alumneului.

Concursu.

Pentru deplinirea postulu de invetiatoriu definitivu, dela scol'a gr. or. rom. din **Nimaesci**, protopresbiteratul Beiusiului, se escrie concursu cu terminu de alegere **30 de zile dela prim'a publicare**.

Emolumintele suntu: a) Bani gat'a 108 fl. b) 15 cubule de bucate grâu si cucuruзу pretiuite 75 fl. c) 150 portiuni de fenu in pretiu de 30 fl. d) 6 mesuri de fasole in pretiu de 7 fl. 20 cr. e) 6 stangeni de lemne in pretiu de 30 fl. f) Din gradin'a scoléi unu venitu de

10 fl. g) Venitele cantorale, maslu, osfestanie, cununii, inmormentari, vizitarea mortiloru, si alte accidentii 41 fl. Sum'a 301 fl. 20 cr.

Recurentii cari dorescu a ocupá acestu postu invetiatorescu, — au pana atunci a-si ascerne documintele lor, On. Domnu protopresbiteru alu Beiusiului si inspectoru scolariu Eli'a Moga in Rabagani.

Nu altcum trebuie sè se prezenteze la sânt'a biserica din Nimaesci, pana la terminulu mai susu pusu, spre a-si aretá desteritatea in cantarile bisericesci.

Nimaesci, la 19. Aprilie st. v. 1892.

Comitetulu parochialu.

Cu scirea mea: ELI'A MOG'A, protopresviteru, insp. scolaru.

—□—

Pentru indeplinirea parochiei de clas'a a dou'a din Siepreusiu, protopopiatulu Borosineului, cottulu Aradului, devenita in vacantia prin móitea parochului Mihai Sturza se escríe concursu cu terminu de 30 zile dela prim'a publicare.

Emolumintele sunt:

1. $\frac{1}{2}$ sessiune pamentu parte aratoriu parte fenatiu estimata la 128 fl.

2. Venitele stolare' dela botezuri, cununii si inmormentari 327 fl 50 cr.

3. Venitulu din biru 135 fl.

4. Alte venite sigure 25 fl.

Reflectantii la acésta parochia se avisédia cá recursele lor instruite conform §.-lui 15. l. b. din reg. pentru parochii si adresate comitetului parochialu din Siepreusiu, se-le trimita protopresbiterului tractualu in Borosineu pana la terminulu indicatu, avend in timpu legalu a-se presentá in st'a biserica din Siepreusiu, pentru a-si aretá desteritatea in cantu, serviciu si cuventari.

Siepreusiu, 25 Apriliu 1892.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu mine: IOANU CORNEA, m. p. protopresbiteru.

—□—

Pe bas'a decisului Veneratului Consistoriu de datulu 24 Fauru (7 Martie) 1892. Nr. 116.75 B. se escríe concursu pentru deplinirea parochiei vacante de clas'a a III-a din Sacalu, protopresbiteratulu Oradii-mari, cu terminu de alegere pe 31 Maiu (12 Iuniu) 1892.

Emolumintele sunt:

1) Cas'a parochiala cu gradin'a si apartienátorele, pretiuite in 30 fl. 2) Competintia de biru dela 90 numeri de case, si anume: dela 60 numeri de case cu pamentu câte o mesura de grâu; éra dela 30 numeri de case fara pamentu, câte o mesura de orza, ori cucurudiu 105 fl. 3) 16 jugere de pamentu aratoriu, dinpreuna cu competinti'a de pasionatu 180 fl. 4) Venitulu cimiteriului vechiu 20 fl. 5) Venitele stolare, dupa calcululu mediu aloru 5 ani din urma 200 fl. de totu 535 fl.

Se obsérva ca in venitulu de susu nu e computata competinti'a de biru dela filiile: M.-Homorogu, Comadu, precum si dela prediile de pe teritoriulu comuneloru: Sacalu, M.-Homorogu si Comadu, care competintie anual-minte se pot socotí dela 50—60 fl.

Doritorii de a ocupá acésta parochia sunt avisati a-si asterne recursele lor adresate comitetului parochialu din Sacalu, subsemnatului protopopu pana in 28 Maiu vechiu a. c., avendu pana la alegere a-se presentá in vre-o Dumineca ori serbatóre in sant'a biserica din co-

mun'a pomenita, pentru de a-si aretá desteritatea in cele rituale.

In urma se notédia, ca alegendulu preotu va avea se platésca contributiunea erariala, precum si apararea de apa dupa pamentulu parochialu.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu: TOMA PACALA, m. p. protopopu.

—□—

Pentru deplinirea definitiva a postului invetiatorescu dela scól'a romana gr. or. din Vadasu, protopresbiteratulu Boros-Ineului inspectoratulu Siepreusiuului, se escríe concursu cu terminu de alegere pe 10 22 Maiu 1892. a. c.

Emolumintele anual impregnate cu acestu postu sunt: in bani gat'a 100 fl. pentru conferintia 8 fl., pentru famulatie 8 fl., scripturistie'a dupa necesitate, 18 cubule de bucate 9 grâu 9 cucuruz; pament estravilan 20 jugere, parte aratoriu parte fenatiu, precum si dreptulu de pasionaritu a-lor 14 capete de vite séu 28 fl. banii, 6 orgi de lemne din cari are a se incaldí si sal'a de invetiament, dela inmormentari mari unde va fi pofitit 1 fl. dela cei mici 50 cr. cuartiru liberu in edificiulu scolaru cu unu intravilanu pentru legumi.

Doritorii de a ocupá acest postu, recursele lor adjustate conform stat. org. cu testimoniu de cualificatiune invetiatorésca si din limb'a magiara se se subscérna parintelui inspectoru cercualu de scóle in Miske p. u. N.-Zerénd, Ioanu Avramu, avend recurentii pana la alegere a se presentá la sant'a biserica intr'o dumineca séu serbatóre, pentru de a-si aretá desteritatea in celea rituale.

Vadas, la 12/24 Aprilie 1892.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu mine: IOANU AVRAMU, m. p. parochu si inspectoru scolaru.

LICITATIUNE MINUENDA.

Pentru repararea — respective renovarea bisericeii gr. or. rom. din comun'a Cherechiu, (Kerek) cottulu Aradu; in urmarea decisului Venerabilului Consistoriu diecesanu din Aradu de sub Nr. 899 din an. c. — se escríe concursu de licitatiune minuenda pe Dominec'a din 15 Maiu st. n. an. c. la 11 óre inainte de amédi in localitatea scólei din locu.

Pretiulu de esclamare e 1850 fl. 49 cr. v. a.

Doritorii de a intreprinde acestu lucru, suntu pofititi, cá pe terminulu mai sus espusu se se presinte la fati'a locului, séu se-si trimita ofertele in scrisu prove-diute cu vadiulu de 10% in numerariu séu in hártii de valóre.

Resultatulu licitatiunei pentru intreprindietoriu e deobligatoriu numai decát dupa subscrierea protocolului de licitatiune si a contractului de intreprindere; éra din partea comunei bisericesci — numai dupa aprobarea contractului din partea Venerabilului Consistoriu diecesanu.

Planulu, preliminarulu de spese, precum si conditiunile de licitare si intreprindere se pot vedea in cancelari'a oficiului parochialu din locu.

Din siedinti'a comitetului parochialu din comun'a Cherechiu, tienuta la 12/24 Apriliu 1892.

Din incredintiarea comitetului parochialu:

Teodoru Lazá, m. p. Ioanu Micoroiu, m, p.
epítropu prima bis. not. comit. par.

—□—